

УДК 633.11:632.4

РОЗВИТОК СЕПТОРІОЗУ ЛИСТЯ НА СОРТАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД АБІОТИЧНИХ ЧИННИКІВ

Муха Т.І.,

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН, Україна

E-mail: mwheats@ukr.net

Серед комплексу найбільш розповсюджених хвороб пшениці, септоріоз займає особливе місце. Йому часто приписують втрати врожаю до 30–40 %.

На пшениці відомо більше 10 видів патогенна. В нашій зоні переважає *Septoria tritici* Rob. et Desm. (сумчаста стадія *Micosphacrella graminicola* (Fuckel) Schroeter), що паразитує переважно на листках. Типові ознаки септоріозу листя можуть змінюватися в залежності від погодних умов. Зараження рослин відбувається за наявності крапель води на рослинах та температурі повітря в межах +5-30 °С (оптимум — +20-25 °С).

Ураження рослин хворобою знаходиться в прямій залежності від суми опадів та ГТК у вегетаційний період.

В зв'язку з цим, метою наших досліджень було вивчити вплив абіотичних чинників (температури та опадів) на розвиток септоріозу листя впродовж 2011–2015 рр.

Для визначення дії абіотичних чинників, зокрема кількості опадів і температури, на розвиток септоріозу застосовували гідротермічний коефіцієнт – ГТК.

Роботу проводили в умовах штучної інокуляції збудником септоріозу листя у польових інфекційних розсадниках за загальноприйнятими методиками.

Погодні умови 2011 року були не сприятливими для розвитку септоріозу листя (ГТК був 0,97), а розвиток хвороби – 4,1 %. У 2012 та 2015 роках відмічено помірний розвиток даного захворювання (до 10,2 %) при ГТК 1,3 та 1,5, відповідно. В 2013 році розвиток септоріозу листя знаходився на рівні 19,7 %. Погодні умови травня-червня 2014 р. були найбільш сприятливими за роки досліджень для розвитку *Septoria tritici* Rob. et Desm. (ГТК – 1,6). У 2014 р. розвиток септоріозу листя варіював від 18,4 до 46,3 %, а в середньому по розсадниках становив 32,4 %.

На штучному інфекційному фоні збудника септоріозу листя в колекційному розсаднику вивчали 130 номерів пшениці озимої. Імунних сортів не виявили. Стійкість проти даного захворювання (1–5 %) виявлено у таких сортозразків: Zavits, Kitami 840, Іліас, Богемія, V 16 Б-8-2, ZNETYSY, Pegasos, Прем'єра, Дромос, тоді як сорт накопичувач інфекції Донська напівкарликова уражувався до 30 %.

Серед сортів миронівської селекції за стійкістю проти септоріозу листя виділилися: Ремеслівна, Веснянка, Миронівська ранньостигла, Оберіг Миронівський, Горлиця миронівська, Ласуня, Достаток, Переяславка та ін.